

UCHWAŁA
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 24 września 2018 r.

w sprawie wytycznych dla terytorialnych komisji wyborczych dotyczących ustalania
wyników głosowania i wyników wyborów do organów jednostek samorządu
terytorialnego zarządzonych na dzień 21 października 2018 r.

Na podstawie art. 161 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349) oraz w związku z art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 15 marca 2002 r. o ustroju miasta stołecznego Warszawy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1438 oraz z 2018 r. poz. 130) Państwowa Komisja Wyborcza uchwala, co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne dla terytorialnych komisji wyborczych dotyczące ustalania wyników głosowania i wyników wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzonych na dzień 21 października 2018 r., stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Wojciech Hermeliński

Załącznik

do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej
z dnia 24 września 2018 r. (poz. ...)

Wytyczne dla terytorialnych komisji wyborczych dotyczące ustalania wyników głosowania i wyników wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego zarządzanych na dzień 21 października 2018 r.

Ilekroć w wytycznych mowa jest o:

- 1) Kodeksie wyborczym – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349);
- 2) systemie Wsparcie Organów Wyborczych (WOW) – należy przez to rozumieć system informatyczny wspierający pracę organów wyborczych, który komisje mają obowiązek wykorzystywać przy wykonywaniu swoich zadań;
- 3) radzie – należy przez to rozumieć odpowiednio radę gminy (miasta), radę powiatu, sejmik województwa lub radę dzielnicy m. st. Warszawy;
- 4) uchwale w sprawie protokołów – należy przez to rozumieć uchwałę z dnia 3 września 2018 r. w sprawie ustalenia wzorów protokołów, zestawień i zaświadczeń o wyborze sporządzanych przez terytorialne komisje wyborcze w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m. st. Warszawy oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (M.P. poz. ...);
- 5) wójcie – należy przez to rozumieć odpowiednio wójta, burmistrza lub prezydenta miasta;
- 6) komisjach obwodowych – należy przez to rozumieć obwodowe komisje wyborcze ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie oraz obwodowe komisje wyborcze ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie;
- 7) protokole przekazania – należy przez to rozumieć protokół przekazania dokumentów obwodowej komisji ds. ustalenia wyników głosowania przez obwodową komisję

ds. przeprowadzenia głosowania, stanowiące załącznik nr 10 do uchwały Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie ustalenia wzorów protokołów sporządzanych przez obwodowe komisje wyborcze, w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (M.P. poz. ... i ...).

Terytorialne komisje wyborcze przy wykonywaniu wszystkich czynności obowiązane są korzystać z systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

I. Zadania i czynności terytorialnych komisji wyborczych przed dniem wyborów i w dniu wyborów w czasie głosowania

Terytorialna komisja wyborcza powinna ustalić szczegółowy plan prac wykonywanych w dniu poprzedzającym wybory i w dniu wyborów oraz zasady współdziałania z komisjami obwodowymi oraz odpowiednio: z wójtem, starostą i marszałkiem województwa, właściwym komisarzem wyborczym, urzędnikiem wyborczym, a także ze służbami odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo i ład publiczny. W szczególności należy uwzględnić ewentualną potrzebę pilnego wydrukowania i dostarczenia do obwodów głosowania obwieszczeń informujących o zmianach na liście kandydatów, a także nowych kart do głosowania w wyborach wójta (dotyczy to gminnych i miejskich komisji wyborczych).

Gminna i powiatowa komisja wyborcza ustala również, po uzgodnieniu z organem obsługującym komisję, sposób przekazania protokołów przez obwodowe komisje wyborcze ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie, tj. czy protokoły będą dostarczone osobiście przez przewodniczących obwodowych komisji wyborczych ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie lub ich zastępców do siedziby komisji terytorialnej, czy też zostaną przekazane w siedzibie obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie osobie upoważnionej przez przewodniczącego komisji terytorialnej. Przy dokonywaniu tych ustaleń należy wziąć pod uwagę wielkość gminy i liczbę obwodów głosowania, tak aby przekazanie protokołów odbywało się w sposób płynny. Przewodniczący terytorialnych komisji

wyborczych powinni zwrócić się do komendanta właściwej miejscowo komendy Policji z prośbą o zabezpieczenie czynności związanych z przekazywaniem protokołów.

W przeddzień i w dniu głosowania niezbędne jest pełnienie dyżurów przez członków terytorialnej komisji wyborczej w celu rozstrzygania spraw związanych z wyborami, np. podjęcia uchwały o skreśleniu kandydata bądź unieważnieniu rejestracji listy, a także udzielania pomocy komisjom obwodowym i podejmowania niezbędnych działań w razie zaistnienia nieprzewidzianych sytuacji.

Komisje terytorialne rozpatrują te sprawy niezwłocznie, podejmują stosowne uchwały i sporządzają obwieszczenia o dokonanych skreśleniach nazwisk kandydatów, bądź o unieważnieniu rejestracji list.

Obwieszczenie podaje się do publicznej wiadomości oraz wywiesza w widocznym miejscu w lokalach wyborczych na obszarze właściwych okręgów wyborczych, a w przypadku skreślenia kandydata na wójta – na obszarze całej gminy.

Terytorialne komisje wyborcze przy wykonywaniu opisanych wyżej czynności i zadań obowiązane są korzystać z systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW). W przypadku skreślenia kandydata lub unieważnienia rejestracji listy kandydatów komisja poleca niezwłoczne wprowadzenie tej informacji do systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

W przypadku skreślenia kandydata lub unieważnienia rejestracji listy po wydrukowaniu kart do głosowania, w obwieszczeniu, oprócz informacji o skreśleniu bądź unieważnieniu, podaje się wyjaśnienie o warunkach ważności głosu oddanego na karcie, na której pozostało nazwisko skreślonego kandydata bądź unieważniona lista (art. 437 § 2 i 3 Kodeksu wyborczego).

Terytorialne komisje wyborcze są także obowiązane sprawdzić, w których okręgach wyborczych głosowanie nie będzie przeprowadzone oraz w których okręgach wybory nie odbędą się.

W wyborach do rad głosowania nie przeprowadza się, gdy liczba zarejestrowanych kandydatów na liście bądź listach jest równa liczbie radnych wybieranych w tym okręgu lub od niej mniejsza (art. 380 Kodeksu wyborczego). W takim przypadku

gminna komisja wyborcza w gminach liczących do 20 000 mieszkańców uznaje za wybranych na radnych zarejestrowanych kandydatów. W gminach liczących powyżej 20 000 mieszkańców, w powiatach, województwach i dzielnicach m.st. Warszawy terytorialna komisja wyborcza za wybranych radnych uzna zarejestrowanych kandydatów, jeżeli na listy komitetu wyborczego, który ich zgłosił, w skali odpowiednio gminy, powiatu, województwa lub dzielnicy m.st. Warszawy oddano co najmniej 5% ważnie oddanych głosów. Jeżeli liczba kandydatów na radnych jest mniejsza od liczby mandatów, pozostałe mandaty pozostają nieobsadzone.

O przyczynach nieprzeprowadzania głosowania oraz obsadzenia mandatów bez głosowania terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie zawiadamia wyborców danego okręgu wyborczego w formie obwieszczenia sporządzonego według wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do wytycznych.

Druk i rozplakatowanie obwieszczenia zapewnia właściwy wójt, starosta lub marszałek województwa.

Jeden egzemplarz obwieszczenia terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie przekazuje komisarzowi wyborczemu.

Jeśli w okręgu wyborczym nie została zarejestrowana żadna lista, to wyborów w tym okręgu nie przeprowadza się (art. 434 § 2 Kodeksu wyborczego). O przyczynach nieprzeprowadzania wyborów terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie zawiadamia wyborców danego okręgu wyborczego w formie obwieszczenia sporządzonego według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do wytycznych.

Druk i rozplakatowanie obwieszczenia zapewnia właściwy wójt, starosta lub marszałek województwa.

Jeden egzemplarz obwieszczenia terytorialna komisja wyborcza niezwłocznie przekazuje komisarzowi wyborczemu.

W opisany wyżej sposób **gminna komisja wyborcza zawiadamia wyborców o nieprzeprowadzaniu bezpośrednich wyborów wójta wobec niezarejestrowania żadnego kandydata lub o przeprowadzeniu głosowania tylko na jednego kandydata na wójta (art. 482 § 5 i 6 Kodeksu wyborczego);** wzory uchwał podejmowanych

w takich przypadkach stanowią odpowiednio załączniki nr 3 i 4 do wytycznych.

Jeden egzemplarz uchwał, o których mowa wyżej, gminna komisja wyborcza niezwłocznie przekazuje komisarzowi wyborczemu.

II. Przyjmowanie protokołów głosowania od obwodowych komisji wyborczych ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie.

Terytorialna komisja wyborcza od zakończenia głosowania musi być przygotowana do przyjmowania protokołów od obwodowych komisji wyborczych ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie.

Przy przekazywaniu terytorialnej komisji protokołów głosowania z obwodów mogą być obecni mężowie zaufania wyznaczeni do komisji obwodowej, jeżeli przybyli do siedziby terytorialnej komisji z osobą przekazującą protokoły. Przy dalszych czynnościach terytorialnej komisji wyborczej mogą być obecni mężowie zaufania i obserwatorzy społeczni wyznaczeni do terytorialnej komisji wyborczej oraz obserwatorzy międzynarodowi.

Przyjmując protokoły głosowania z obwodów, terytorialna komisja wyborcza sprawdza, czy znajdują się one w zapieczętowanych kopertach. Jeżeli protokoły nie zostały dostarczone w zapieczętowanych kopertach, komisja terytorialna zawiadamia o tym niezwłocznie Policję i komisarza wyborczego.

Doręczenie protokołów odnotowuje się na przygotowanym wcześniej wykazie obwodów głosowania, następnie protokół sprawdza się pod względem poprawności sporządzenia, zwracając uwagę, czy prawidłowo wpisano numer obwodu i okręgu, liczbę mandatów w tym okręgu, kod terytorialny gminy oraz, czy protokół jest podpisany przez wymaganą liczbę członków komisji (co najmniej 2/3 ustawowego składu komisji) i czy jest opatrzony właściwą pieczęcią, a także czy na każdej stronie protokołu znajdują się parafy członków uczestniczących w jego sporządzeniu. **W przypadku protokołu wydrukowanego w systemie informatycznym sprawdza się, czy na każdej stronie znajduje się taki sam symbol kontrolny systemu informatycznego oraz, czy na każdej stronie wydrukowany jest kod kreskowy.** W razie wniesienia do protokołu zarzutów przez

mężów zaufania wyznaczonych do komisji obwodowych lub członków komisji należy sprawdzić, czy komisja obwodowa dołączyła swoje stanowisko, w którym ustosunkowała się do zarzutów.

O stwierdzeniu braków lub innych uchybień w omawianym zakresie komisja terytorialna zawiadamia pisemnie przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie i wzywa do ich usunięcia. Wojewódzkie komisje wyborcze sprawdzają w podanym wyżej zakresie poprawność protokołów zbiorczych wyników głosowania na obszarze powiatu.

Protokoły głosowania w obwodzie są dostarczane – osobiście przez przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej ds. ustalenia wyników głosowania lub jego zastępcę albo przez osobę pisemnie upoważnioną przez przewodniczącego właściwej terytorialnej komisji wyborczej do odbioru protokołów z siedziby komisji obwodowej – **właściwym terytorialnym komisjom wyborczym, w zapieczętowanych kopertach.**

Osoby odbierające protokoły z siedzib komisji obwodowych wykonują powierzone im czynności na podstawie pisemnego upoważnienia podpisanego przez przewodniczącego terytorialnej komisji wyborczej, dla której przeznaczone są protokoły. Odbiór kopert z protokołami potwierdzają one czytelnym podpisem; na pokwitowaniu otrzymania protokołu wpisują informacje: od której komisji, jaki protokół otrzymały oraz datę i godzinę otrzymania koperty z protokołem; **otrzymane koperty w stanie nienaruszonym dostarczają właściwej komisji wyborczej.** W celu sprawnej kontroli odbioru kopert z protokołami osoby przyjmujące protokoły powinny prowadzić zestawienie kontrolne otrzymywanych protokołów według poszczególnych obwodów.

Ustala się następujący tryb i sposób doręczania.

Gminne komisje wyborcze otrzymują protokoły głosowania w obwodzie w wyborach do rady gminy oraz protokoły głosowania w obwodzie w wyborach wójta, a także protokoły przekazania.

Dzielnicowe komisje wyborcze w m.st. Warszawie otrzymują protokoły głosowania w obwodzie do rady dzielnicy.

Komisje wyborcze w miastach na prawach powiatu otrzymują 3 rodzaje protokołów: protokoły głosowania w wyborach do rady miasta, w wyborach prezydenta miasta oraz — z tych samych obwodów — protokoły głosowania w wyborach do sejmiku województwa, a także protokoły przekazania.

Powiatowe komisje wyborcze otrzymują 2 rodzaje protokołów: protokoły głosowania w wyborach do rady powiatu oraz protokoły głosowania w wyborach do sejmiku województwa.

Wojewódzkie komisje wyborcze otrzymują od powiatowych komisji wyborczych i od miejskich komisji wyborczych w miastach na prawach powiatu protokoły zbiorczych wyników głosowania do sejmiku województwa na obszarze powiatu (miasta na prawach powiatu lub okręgu wyborczego) oraz protokoły głosowania w obwodach w wyborach do sejmiku województwa.

Ponadto wraz z kopertami z protokołami głosowania w obwodach terytorialne komisje wyborcze otrzymują od obwodowych komisji wyborczych stanowisko w sprawie uwag wniesionych przez mężów zaufania i członków komisji (o ile zostały wniesione), a także, jeżeli dana komisja obwodowa miała obsługę informatyczną, nośnik informacji z zapisanymi danymi z protokołów oraz raport ostrzeżeń (jeżeli został sporządzony).

III. Zakres stosowania systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW)

Zgodnie z uchwałą Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 13 sierpnia 2018 r. w sprawie warunków oraz sposobu pomocniczego wykorzystania techniki elektronicznej w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (M.P. poz. ...) terytorialna komisja wyborcza dla ustalenia wyników głosowania i wyników wyborów obowiązana jest korzystać z systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW). Zespół osób zapewniających wspomaganie informatyczne działa pod nadzorem terytorialnej komisji wyborczej. Zespół ten przyjmie i potwierdzi w systemie informatycznym WOW wyniki głosowania z protokołów głosowania obwodowych komisji wyborczych przekazane:

- 1) elektronicznie — bezpośrednio przez obwodowe komisje wyborcze korzystające ze wspomagania informatycznego i posiadające łączność internetową;
- 2) na nośniku informacji — przez komisje obwodowe korzystające ze wspomagania informatycznego, lecz nieposiadające łączności internetowej; dane z protokołów głosowania z wyborów do rady gminy (miasta, dzielnicy) wczyta zespół działający pod nadzorem gminnej (miejskiej, dzielnicowej) komisji wyborczej, natomiast dane z protokołów głosowania z wyborów do rady powiatu i do sejmiku województwa – zespół działający pod nadzorem powiatowej komisji wyborczej, a w miastach na prawach powiatu dane z wyborów do sejmiku województwa – zespół działający pod nadzorem miejskiej komisji wyborczej;
- 3) przez terytorialną komisję wyborczą – z przyjętych przez komisję protokołów głosowania sporządzonych przez te obwodowe komisje wyborcze, które wcześniej nie przekazały wyników głosowania w formie, o której mowa w pkt 1 i 2.

Potwierdzenie wprowadzonych wyników głosowania z obwodów, o których mowa w pkt 1 i 2, z danymi z protokołu głosowania przyjętego przez terytorialną komisję wyborczą polega na wprowadzeniu do systemu informatycznego symbolu kontrolnego lub kodu kreskowego umieszczonego na protokole głosowania w obwodzie.

Jeżeli po wprowadzeniu danych z protokołu obwodowej komisji wyborczej system informatyczny wydrukuje zestawienie ostrzeżeń, terytorialna komisja wyborcza dokonuje analizy ostrzeżeń i podejmuje odpowiednie działania wyjaśniające.

System informatyczny WOW zsumuje wprowadzone i zweryfikowane z protokołami dane ze wszystkich obwodów głosowania dotyczące wyników głosowania i obliczy – według okręgów wyborczych — wyniki głosowania i wyniki wyborów, które terytorialna komisja wyborcza podaje w sporządzanych przez siebie protokołach i zestawieniach.

IV. Ustalanie wyników głosowania i wyników wyborów przez terytorialne komisje wyborcze

1. Uprawnienia mężów zaufania, obserwatorów społecznych i obserwatorów międzynarodowych

Przy ustalaniu wyników głosowania i wyników wyborów przez terytorialne komisje wyborcze mogą być obecni mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni (art. 103a § 1 i art. 103c § 2 Kodeksu wyborczego).

Mężowie zaufania przed przystąpieniem do swoich czynności przedstawiają przewodniczącemu komisji:

- 1) dokument tożsamości;
- 2) zaświadczenie podpisane przez pełnomocnika wyborczego lub upoważnioną przez niego osobę. Jeżeli zaświadczenie wystawiła osoba upoważniona przez pełnomocnika, mąż zaufania okazuje również kserokopię tego upoważnienia.

Zaświadczenie powinno zostać sporządzone według wzoru ustalonego przez Państwową Komisję Wyborczą uchwałą z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie wzoru zaświadczenia dla męża zaufania (M.P. poz. 822). Zaświadczenia mogą różnić się między sobą wyglądem i układem graficznym, ale ich treść musi odpowiadać wzorowi ustalonemu przez Państwową Komisję Wyborczą. Komisja sprawdza w systemie Wsparcie Organów Wyborczych (WOW), czy zaświadczenie lub upoważnienie podpisał upoważniony do tego pełnomocnik wyborczy.

Obserwatorzy społeczni przed przystąpieniem do swoich czynności przedstawiają przewodniczącemu komisji:

- 1) dokument tożsamości;
- 2) zaświadczenie podpisane przez osobę działającą w imieniu organu uprawnionego do reprezentowania na zewnątrz stowarzyszenia/fundacji, sporządzone według wzoru ustalonego przez Państwową Komisję Wyborczą uchwałą z dnia 30 lipca 2018 r. w sprawie wzoru zaświadczenia dla obserwatora społecznego (M.P. poz. 795).

Zaświadczenia mogą różnić się między sobą wyglądem i układem graficznym, ale ich treść musi odpowiadać wzorowi ustalonemu przez Państwową Komisję Wyborczą.

Na podstawie przedłożonego komisji zaświadczenia, w którym wskazany będzie numer, pod którym stowarzyszenie lub fundacja została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego, członek komisji weryfikuje uprawnienie do wyznaczenia obserwatorów społecznych przez dane stowarzyszenie lub fundację. Sprawdzenia można dokonać

w wyszukiwarce Ministerstwa Sprawiedliwości na stronie internetowej <https://ekrs.ms.gov.pl/web/wyszukiwarka-kr>. Czynności te może wykonywać pracownik urzędu obsługującego terytorialną komisję wyborczą.

Mąż zaufania może obserwować pracę terytorialnej komisji wyborczej, która jest właściwa dla jednostki samorządu terytorialnego, w której komitet ma zarejestrowaną listę kandydatów na radnych oraz dla gminy, w której komitet ma zarejestrowanego kandydata na wójta.

Mężowie zaufania są uprawnieni do obserwowania wszystkich czynności komisji oraz do zgłaszania przewodniczącemu komisji na bieżąco uwag i zastrzeżeń. Mogą także wnieść do protokołu uwagi z wymienieniem konkretnych zarzutów, być obecni przy wprowadzeniu danych z protokołów do sieci elektronicznego przekazywania danych, tj. do systemu informatycznego Wsparcie Organów Wyborczych (WOW), a także przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu głosowania komisarzowi wyborczemu (art. 103b § 1 pkt 1, 3 i 4 Kodeksu wyborczego).

Obserwatorzy społeczni mają takie same uprawnienia, jakie przysługują mężom zaufania za wyjątkiem:

- 1) wnoszenia uwag do protokołu;
- 2) obecności przy przewożeniu i przekazywaniu protokołu komisarzowi wyborczemu.

Na żądanie mężów zaufania i obserwatorów społecznych terytorialna komisja wyborcza może zlecić wykonanie wydruków kontrolnych danych z protokołów zapisanych w systemie Wsparcie Organów Wyborczych (WOW) ze wskazanych przez nich obwodów głosowania w celu porównania tych danych z protokołami przekazanymi przez obwodowe komisje wyborcze ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie. Mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni mogą otrzymać kopie wydruków sprawdzonych w ten sposób protokołów. Ograniczenie liczby protokołów sprawdzanych z wydrukami może być podyktowane wyłącznie względami organizacyjnymi, związanymi ze zbyt dużą liczbą bieżących zadań niezbędnych do wykonania przez terytorialną komisję wyborczą (np. liczbą obwodowych komisji wyborczych ds. ustalenia wyników głosowania oczekujących na przyjęcie protokołu). O wprowadzeniu określonych ograniczeń decyduje

komisja terytorialna.

Obserwacja czynności wykonywanych przez komisję nie uprawnia mężów zaufania oraz obserwatorów społecznych do utrwalania pracy komisji za pomocą aparatów fotograficznych lub kamer. Można natomiast fotografować oraz filmować protokół podany do wiadomości publicznej przez komisję.

Mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni nie mogą wykonywać żadnych czynności członka komisji, a wykonywanie ich uprawnień nie może utrudniać pracy komisji.

Przy pełnieniu czynności w komisji mężowie zaufania oraz obserwatorzy społeczni powinni nosić **identyfikatory** z imieniem, nazwiskiem i funkcją.

Obserwatorzy międzynarodowi legitymują się zaświadczeniem wydanym przez Państwową Komisję Wyborczą. Przysługują im takie uprawnienia jak mężom zaufania, z wyjątkiem prawa do wnoszenia uwag do protokołu (art. 50 Kodeksu wyborczego).

2. Formularze wyborcze i sposób ich wypełnienia

Terytorialne komisje wyborcze, ustalając wyniki głosowania i wyniki wyborów, sporządzają protokoły i zestawienia na formularzach, których wzory określiła Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą w sprawie protokołów.

Protokoły wraz zestawieniami terytorialne komisje wyborcze sporządzają w 3 egzemplarzach.

Przy sporządzaniu tych dokumentów komisje obowiązane są korzystać z systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW). W razie niemożności skorzystania z wydruku komputerowego formularz protokołu należy wypełnić starannie i czytelnie, ręcznie lub maszynowo.

Uwagi mężów zaufania komisja wpisuje bezpośrednio do właściwych rubryk protokołu. Mąż zaufania, który wniósł uwagę podpisuje ją w protokole. Jeżeli mężowie zaufania nie zgłosili uwag lub nie byli obecni przy sporządzaniu protokołu, w punkcie tym należy wpisać odpowiednio wyrazy „Brak zarzutów” lub „Brak mężów zaufania”. Członek komisji, który wniósł uwagę z wymienieniem konkretnych zarzutów, podpisuje ją w protokole. Jeżeli członkowie komisji nie zgłosili uwag, w punkcie tym należy wpisać

wyrazy „Brak zarzutów”.

Jeżeli treść uwag mężów zaufania albo członków komisji nie mieści się na formularzu, należy napisać je na odrębnych kartkach i dołączyć do protokołu, zaznaczając to w odpowiednim punkcie protokołu.

W rubryce „Inne uwagi” komisja ustosunkowuje się do wniesionych zarzutów. Jeżeli stanowisko komisji nie mieści się w tej rubryce należy je dołączyć do protokołu w formie załącznika.

Komisja sporządza protokoły i zestawienia w obecności nie mniej niż połowy ustawowego składu komisji, w tym przy udziale przewodniczącego komisji bądź jego zastępcy. Dokumenty te opatruje się pieczęcią komisji.

Każdą stronę protokołu i zestawienia parafują wszyscy członkowie komisji obecni przy ich sporządzaniu. **Należy zwrócić uwagę, aby parafy członków komisji nie zostały umieszczone na symbolu kontrolnym systemu informatycznego zamieszczonym na dole każdej strony protokołu.**

3. Sporządzenie zestawień i protokołów wyników wyborów

Protokół głosowania w obwodzie po sprawdzeniu w systemie informatycznym, o którym mowa w pkt III, pełnomocnik komisji do spraw informatyki zwraca terytorialnej komisji wyborczej wraz z potwierdzeniem jego zgodności arytmetycznej. Jeżeli nie zawiera on wad, terytorialna komisja zawiadamia obwodową komisję wyborczą ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie o przyjęciu protokołu.

W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości w protokole terytorialna komisja wskazuje je na piśmie i ustala sposób ich usunięcia, informując o tym niezwłocznie właściwą obwodową komisję wyborczą ds. ustalenia wyników głosowania. Usunięcie nieprawidłowości może polegać w szczególności na: sporządzeniu nowego protokołu głosowania w obwodzie, naniesieniu na już sporządzony protokół poprawek i ich parafowaniu przez obwodową komisję wyborczą ds. ustalenia wyników głosowania w obwodzie oraz opatrzeniu pieczęcią, uzupełnieniu danych w protokole (np. brakujących podpisów członków komisji obwodowych ds. ustalania wyników głosowania w obwodzie

obecnych przy sporządzaniu protokołu, brakującego odcisku pieczęci).

Czynności gminnych (miejskich) komisji wyborczych w gminach liczących do 20 000 mieszkańców

W pierwszej kolejności gminna (miejska) komisja wyborcza przystępuje do ustalenia wyników wyborów wójta oraz sporządzenia protokołu wyników głosowania i wyników wyborów, a następnie ustala wyniki wyborów do rady gminy (miasta).

Taka kolejność wynika z obowiązku niezwłocznego poinformowania wyborców o ewentualnej konieczności przeprowadzenia ponownego głosowania w wyborach wójta (art. 473 § 6 Kodeksu wyborczego).

Wyniki głosowania i wyniki wyborów wójta

Po wprowadzeniu do systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW) danych ze wszystkich protokołów głosowania gminna (miejska) komisja otrzymuje wydruk komputerowy projektu protokołu wyników głosowania i wyników wyborów wójta.

Gminna (miejska) komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonanymi inną metodą; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

Sporządzając protokół bez wspomagania informatycznego komisja sumuje odpowiednie dane z protokołów wszystkich obwodowych komisji wyborczych i wpisuje je w odpowiednich rubrykach formularza protokołu.

Jeśli głosowano **na dwóch lub więcej kandydatów**, komisja korzysta z formularza stanowiącego **załącznik nr 8** do uchwały w sprawie protokołów, a jeśli głosowano **na jednego kandydata** — z formularza stanowiącego **załącznik nr 9** do tej uchwały.

Jeśli w wyborach głosowano na więcej niż jednego kandydata w pkt I.1-I.11 komisja wpisuje sumę odpowiednich liczb z protokołów głosowania.

W pkt II.12 protokołu komisja wpisuje liczbę stanowiącą więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. Liczbę tę ustala się w sposób następujący, jeżeli liczba ważnie

oddanych głosów (pkt I.10) jest:

- 1) parzysta — należy podzielić ją przez 2 i dodać do wyniku dzielenia 1;
- 2) nieparzysta — należy podzielić ją przez 2 i dodać do wyniku dzielenia 0,5.

W **pkt II.13** komisja stwierdza, kto został wybrany na wójta. Jeżeli żaden z kandydatów nie uzyskał wymaganej większości głosów, w **pkt II.14** wskazuje się dwóch kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów, a w przypadku równej liczby głosów niepozwalającej na wskazanie dwóch kandydatów — tego kandydata (lub kandydatów), który uzyskał większość głosów w większej liczbie obwodów głosowania lub, jeżeli także to kryterium nie pozwala wyłonić kandydata — kandydata ustalonego w trybie losowania. Jeżeli konieczne było ustalenie kandydata w trybie losowania, jego przebieg komisja opisuje w **pkt II.14 ppkt 3**.

W przypadku stwierdzenia, że w wyborach żaden kandydat nie uzyskał wymaganej większości głosów i nie został wybrany na wójta, gminna (miejska) komisja wyborcza, na podstawie art. 473 § 6 Kodeksu wyborczego, w drodze uchwały, podaje do publicznej wiadomości informację o konieczności i przyczynach przeprowadzenia ponownego głosowania w dniu 4 listopada 2018 r., wskazując nazwiska i imiona dwóch kandydatów, uczestniczących w tym głosowaniu. Jeden egzemplarz uchwały przekazuje się komisarzowi wyborczemu. Wzór uchwały gminnej (miejskiej) komisji wyborczej stanowi załącznik nr 5 do wytycznych.

Jeśli w wyborach głosowano na jednego kandydata, kandydata uważa się za wybranego, jeżeli liczba głosów „za wyborem” (pkt II.10a) stanowi więcej niż połowę ważnie oddanych głosów (za wyborem i przeciw wyborowi), obliczoną w sposób wyżej podany (wpisaną w pkt III.11).

Wynik wyborów komisja niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości przez wywieszenie jednego egzemplarza protokołu z wyborów w swojej siedzibie.

Wyniki głosowania i wyniki wyborów do rady gminy

Po ustaleniu wyniku wyborów wójta komisja przystępuje do ustalenia wyników wyborów do rady gminy.

Komisja otrzymuje wydruk komputerowy zestawień wyników głosowania osobno dla każdego okręgu wyborczego (według wzoru stanowiącego **załącznik do wzoru protokołu z wyborów stanowiącego załącznik nr 1** do uchwały w sprawie protokołów).

Gminna komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonany innymi metodami; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

W przypadku sporządzania zestawień ręcznie lub maszynowo komisja sumuje dane liczbowe z protokołów głosowania w obwodach i sporządza zestawienia głosowania oddzielnie dla każdego okręgu wyborczego.

Po uzyskaniu wydruków komputerowych zestawień dla wszystkich okręgów, w których przeprowadzono głosowanie lub po ich sporządzeniu w sposób ręczny lub maszynowy, komisja przystępuje do sporządzenia **protokołu z wyborów według wzoru stanowiącego załącznik nr 1** do uchwały w sprawie protokołów.

Komisja drukuje z systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW) protokoły z wyborów. Komisja przed podpisaniem protokołu może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonany innymi metodami; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

Sporządzając protokoły w sposób ręczny lub maszynowy komisja, po wypełnieniu części ogólnej i **pkt I.** protokołu, w **pkt II.A.** protokołu wpisuje liczbę i numery okręgów, w których nie przeprowadzono wyborów z powodu braku kandydatów i stwierdza, ile mandatów pozostaje nieobsadzonych.

Pkt II.B. wypełnia się wtedy, gdy w okręgu zarejestrowano jedną listę kandydatów. Za wybranego bez głosowania uznaje się kandydata z tej listy (art. 380 Kodeksu wyborczego).

Pkt III. wypełnia się wpisując dane zbiorcze z głosowania z poszczególnych protokołów głosowania w obwodzie.

Pkt IV.A wypełnia się wpisując dane z poszczególnych zestawień oraz protokołów z obsadzenia mandatów bez głosowania (o których mowa w dalszej części wytycznych).

W punkcie tym ujmuje się dane dotyczące wszystkich okręgów wyborczych na obszarze

gminy w kolejności ich numerów.

Punkty IV.B. wypełnia się w zależności od zaistnienia opisanych w nich sytuacji; dotyczą one wskazania kandydata, który uzyskuje mandat w razie równej liczby głosów. W przypadku losowania kandydata, który uzyskał mandat w punkcie tym opisuje się również przebieg losowania.

W pkt IV.C. wpisuje się dane dotyczące obsadzenia mandatu w danym okręgu wyborczym bez głosowania.

Pkt IV.D. wypełnia się w sytuacji gdy w danym okręgu wyborów nie przeprowadzono.

Do protokołu komisja załącza zestawienia wyników głosowania z okręgów wyborczych oraz ewentualnie protokół (protokoły) obsadzenia mandatów radnych bez głosowania.

Protokół z obsadzenia mandatów radnych bez głosowania komisja sporządza, jeżeli w okręgu wyborczym zarejestrowano jedną listę kandydatów (jednego kandydata).

Protokół ten sporządza się według załącznika nr 7 do uchwały w sprawie protokołów, odrębnie dla każdego okręgu, w którym nie przeprowadzono głosowania.

Protokół podpisują wszyscy obecni członkowie komisji. Ponadto każda strona protokołu musi zostać parafowana przez wszystkich obecnych członków komisji. **Należy zwrócić uwagę, aby parafy członków komisji nie zostały umieszczone na symbolu kontrolnym systemu informatycznego zamieszczonym na dole każdej strony protokołu.**

Wyniki wyborów komisja niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości przez wywieszenie jednego egzemplarza protokołu z wyborów wraz z zestawieniami wyników głosowania w okręgu wyborczym w swojej siedzibie.

Czynności miejskich komisji wyborczych w miastach na prawach powiatu

W pierwszej kolejności miejska komisja wyborcza przystępuje do ustalenia wyników wyborów prezydenta miasta oraz sporządzenia protokołu wyników głosowania i wyników wyborów, wykonując takie same czynności jak gminne (miejskie) komisje wyborcze w gminach liczących do 20 000 mieszkańców.

Następnie komisja ustala wyniki głosowania do sejmiku województwa na obszarze miasta na prawach powiatu lub okręgu wyborczego. Jest to podyktowane potrzebą umożliwienia podjęcia prac przez wojewódzką komisję wyborczą.

Ustalenia tego komisja dokonuje na podstawie protokołów głosowania w obwodach w wyborach do sejmiku województwa otrzymanych od wszystkich obwodowych komisji wyborczych. Przy ustalaniu zbiorczych wyników głosowania w wyborach do sejmiku województwa komisja obowiązana jest korzystać z systemu Wsparcie Organów Wyborczych (WOW).

Komisja otrzymuje wydruk protokołu zbiorczych wyników głosowania do sejmiku województwa na obszarze miasta na prawach powiatu lub okręgu wyborczego, sporządzony według wzoru stanowiącego **załącznik nr 5** do uchwały w sprawie protokołów.

Komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonany innymi metodą; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

W przypadku sporządzania protokołu ręcznie lub maszynowo komisja sumuje odpowiednie dane liczbowe z protokołów głosowania w obwodach.

Protokół podpisują wszyscy obecni członkowie komisji. Ponadto każda strona protokołu musi zostać parafowana przez wszystkich obecnych członków komisji. **Należy zwrócić uwagę, aby parafy członków komisji nie zostały umieszczone na symbolu kontrolnym systemu informatycznego zamieszczonym na dole każdej strony protokołu.**

Jeden egzemplarz protokołu zbiorczych wyników głosowania wraz z protokołami głosowania w obwodach pakuje się w pakiet, opisuje i pieczętuje, a następnie doręcza wojewódzkiej komisji wyborczej.

Wyniki głosowania do sejmiku województwa na obszarze miasta na prawach powiatu lub okręgu wyborczego komisja niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości przez wywieszenie 1 egzemplarza protokołu w swojej siedzibie.

Po ustaleniu wyników głosowania do sejmiku województwa miejska komisja wyborcza w mieście na prawach powiatu ustala wyniki wyborów do rady miasta na prawach powiatu.

Komisja drukuje komputerowe zestawienie wyników głosowania i podziału mandatów w okręgu wyborczym, osobno dla każdego okręgu wyborczego (według wzoru stanowiącego załącznik do wzoru protokołu z wyborów stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały w sprawie protokołów).

Komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami wykonanymi inną metodą; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

Sporządzając zestawienie wyników głosowania dla każdego okręgu wyborczego w sposób ręczny lub maszynowy, komisja sumuje dane z protokołów głosowania w obwodach i wpisuje je w odpowiednie rubryki zestawienia.

Komisja ustala, listy których komitetów wyborczych uczestniczą w podziale mandatów.

W **pkt 12** wpisuje się informację na temat list biorących udział w podziale mandatów w danym okręgu wyborczym.

Należy mieć na uwadze, że w podziale mandatów uczestniczą tylko listy kandydatów tych komitetów wyborczych, na których listy w skali miasta na prawach powiatu oddano co najmniej 5 % ważnych głosów.

Jeżeli 5 % z liczby ważnie oddanych głosów jest liczbą ułamkową, wówczas liczbą głosów stanowiącą co najmniej 5 % ważnie oddanych głosów jest ta liczba zaokrąglona w górę.

Następnie komisja wylicza i wpisuje w zestawieniu ilorazy wyborcze (obliczone

z dokładnością do czterech miejsc po przecinku) dla każdej listy uczestniczącej w podziale mandatów w okręgu (**pkt 13** zestawienia). Listy te szereguje się według numerów.

Wyliczenia dokonuje się dzieląc liczbę głosów łącznie oddanych w okręgu na daną listę (liczba z pkt 11 zestawienia) kolejno przez 1, 2, 3, 4, 5 itd., wyliczając dla każdej listy tyle ilorazów, ile mandatów jest w danym okręgu. Tak wyliczone ilorazy szereguje się w kolejności od największego wpisując je w **pkt 14** zestawienia.

Przykładowe wyliczenie ilorazów dla okręgu 6-mandatowego, w którym 5 list uczestniczy w podziale mandatów:

Lista nr 3

Liczba głosów oddanych na listę nr 3 — $X = 100$

Wyliczone ilorazy wyborcze:

$$X:1 = 100,0000$$

$$X:2 = 50,0000$$

$$X:3 = 33,3333$$

$$X:4 = 25,0000$$

$$X:5 = 20,0000$$

$$X:6 = 16,6667$$

List nr 8

Liczba głosów oddanych na listę nr 8 — $X = 105$

Wyliczone ilorazy wyborcze:

$$X:1 = 105,0000$$

$$X:2 = 52,5000$$

$$X:3 = 35,0000$$

$$X:4 = 26,2500$$

$$X:5 = 21,0000$$

$$X:6 = 17,5000$$

Lista nr 13

Liczba głosów oddanych na listę nr 13 — $X = 303$

Wyliczone ilorazy wyborcze:

$$X:1 = 303,0000$$

$$X:2 = 151,5000$$

$$X:3 = 101,0000$$

$$X:4 = 75,7500$$

$$X:5 = 60,6000$$

$$X:6 = 50,5000$$

Lista nr 14

Liczba głosów oddanych na listę nr 14 — $X = 108$

Wyliczone ilorazy wyborcze:

$$X:1 = 108,0000$$

$$X:2 = 54,0000$$

$$X:3 = 36,0000$$

$$X:4 = 27,0000$$

$$X:5 = 21,6000$$

$$X:6 = 18,0000$$

Lista nr 15

Liczba głosów oddanych na listę nr 15 — $X = 215$

Wyliczone ilorazy wyborcze:

$$X:1 = 215,0000$$

$$X:2 = 107,5000$$

$$X:3 = 71,6667$$

$$X:4 = 53,7500$$

$$X:5 = 43,0000$$

$$X:6 = 35,8333$$

Biorąc pod uwagę powyższe wyliczenia, szereg kolejno największych liczb (ilorazów wyborczych) jest następujący:

- 1) 303,0000 odpowiada liście nr 13;
- 2) 215,0000 odpowiada liście nr 15;

- 3) 151,5000 odpowiada liście nr 13;
- 4) 108,0000 odpowiada liście nr 14;
- 5) 107,5000 odpowiada liście nr 15;
- 6) 105,0000 odpowiada liście nr 8.

Jeżeli dwie lub więcej list uzyskało ilorazy równe ostatniej liczbie z liczb uszeregowanych w podany wyżej sposób, a tych list jest więcej niż mandatów do rozdzielenia należy stosować kolejne kryteria podziału mandatów przewidziane w art. 444 § 2 Kodeksu wyborczego wpisując odpowiednie dane w pkt 15, 16 i 17 zestawienia. W przypadku przeprowadzenia losowania listy, która otrzymuje mandat, w pkt 17 należy również opisać przebieg losowania.

Po sporządzeniu, parafowaniu każdej strony, podpisaniu i opieczątowaniu pieczęcią komisji zestawień dla wszystkich okręgów wyborczych, **komisja sporządza protokół z wyborów** według wzoru stanowiącego **załącznik nr 2** do uchwały w sprawie protokołów.

Komisja drukuje protokół. Komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonany innymi metodami; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

W razie sporządzania protokołu bez wspomaganie informatycznego komisja postępuje w sposób następujący.

Część ogólną protokołu tj. punkty II.A. i II.B. wypełnia się na podstawie dokumentów wskazujących okręgi, w których nie przeprowadza się wyborów lub danych z protokołów z obsadzenia mandatów bez głosowania (o których mowa w dalszej części wytycznych).

W pkt III. Należy wpisać dane zbiorcze z głosowania ustalone na podstawie protokołów głosowania w obwodzie, w tym w **pkt III.11.** należy wpisać liczbę stanowiącą co najmniej 5 % wszystkich głosów ważnych, której uzyskanie stanowi warunek udziału list w podziale mandatów Liczbę tę ustalono wcześniej w celu stwierdzenia, które listy biorą udział w podziale mandatów w poszczególnych okręgach. Następnie wpisuje się informacje o listach komitetów wyborczych, które uczestniczą w podziale mandatów,

gdyż uzyskały co najmniej 5 % ważnych głosów oraz informacje o listach komitetów wyborczych, które nie uczestniczą w podziale mandatów, gdyż nie uzyskały co najmniej 5 % ważnych głosów.

Na podstawie danych zawartych w zestawieniach komisja wypełnia **pkt IV.** dotyczący wszystkich okręgów wyborczych na obszarze gminy w kolejności ich numerów.

Pkt od **IV.B.** i **IV.C** wypełnia się w zależności od zaistnienia opisanych w nich sytuacji; dotyczą one wskazania kandydata, który uzyskuje mandat w razie równej liczby głosów. W przypadku losowania kandydata, który uzyskał mandat w punkcie **IV.C** opisuje się również przebieg losowania.

Pkt od **IV.D.** do **IV.F.** wypełnia się w sytuacjach opisanych w tych punktach, jeżeli w danym okręgu wyborczym pozostają nieobsadzone mandaty.

Do protokołu komisja załącza zestawienia wyników głosowania z okręgów wyborczych oraz ewentualnie protokół (protokoły) obsadzenia mandatów radnych bez głosowania.

Protokół z obsadzenia mandatów radnych bez głosowania komisja sporządza, jeżeli w okręgu wyborczym liczba wszystkich zarejestrowanych kandydatów była równa lub mniejsza od liczby radnych wybieranych w danym okręgu wyborczym. Protokoły te sporządza się według **załącznika nr 7** do uchwały w sprawie protokołów, odrębnie dla każdego okręgu, w którym nie przeprowadzono głosowania.

Protokół podpisują wszyscy obecni członkowie komisji. Ponadto każda strona protokołu musi zostać parafowana przez wszystkich obecnych członków komisji. **Należy zwrócić uwagę, aby parafy członków komisji nie zostały umieszczone na symbolu kontrolnym systemu informatycznego zamieszczonym na dole każdej strony protokołu.**

Wyniki wyborów komisja niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości przez wywieszenie jednego egzemplarza protokołu z wyborów wraz z zestawieniami wyników głosowania i podziału mandatów w okręgu wyborczym w swojej siedzibie.

**Czynności gminnych (miejskich) komisji wyborczych
w gminach liczących powyżej 20 000 mieszkańców
niebędących miastami na prawach powiatu**

Gminne (miejskie) komisje wyborcze w gminach liczących powyżej 20 000 mieszkańców niebędących miastami na prawach powiatu ustalając wyniki wyborów do rady wykonują takie same czynności jak miejskie komisje wyborcze wyniki wyborów do rad miast na prawach powiatu, według wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do uchwały w sprawie protokołów.

Należy mieć na uwadze, że w podziale mandatów w gminach liczących powyżej 20 000 mieszkańców niebędących miastami na prawach powiatu uczestniczą tylko listy kandydatów tych komitetów wyborczych, na których listy w skali danej gminy oddano co najmniej 5 % ważnych głosów.

Czynności dzielnicowych komisji wyborczych

Dzielnicowe komisje wyborcze ustalając wyniki wyborów do rady dzielnicy wykonują takie same czynności jak miejskie komisje wyborcze ustalające wyniki wyborów do rad miast na prawach powiatu, z tym że dzielnicowe komisje wyborcze sporządzają protokół z wyborów i zestawienia wyników głosowania i podziału mandatów według wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do uchwały w sprawie protokołów.

Należy mieć na uwadze, że w podziale mandatów w dzielnicy uczestniczą tylko listy kandydatów tych komitetów wyborczych, na których listy w skali danej dzielnicy oddano co najmniej 5 % ważnych głosów.

Czynności powiatowych komisji wyborczych

Przed ustaleniem wyników głosowania i wyników wyborów do rady powiatu komisje ustalają wyniki głosowania do sejmiku województwa na obszarze powiatu lub okręgu wyborczego, wykonując takie same czynności jak miejskie komisje wyborcze ustalające wyniki głosowania do sejmiku województwa na obszarze miasta na prawach powiatu.

Po ustaleniu wyników głosowania do sejmiku województwa, powiatowe komisje wyborcze ustalają wyniki wyborów do rady powiatu, wykonując takie same czynności jak miejskie komisje wyborcze w miastach na prawach powiatu, z tym że powiatowe komisje wyborcze sporządzają protokół z wyborów i zestawienia wyników głosowania i podziału mandatów według wzoru stanowiącego załącznik nr 4 do uchwały w sprawie protokołów.

Czynności wojewódzkich komisji wyborczych

Po otrzymaniu protokołów od powiatowych komisji wyborczych i miejskich komisji wyborczych w miastach na prawach powiatu, które ustaliły wyniki głosowania na obszarze powiatu lub miasta albo okręgu wyborczego w wyborach do sejmiku województwa, wojewódzka komisja wyborcza bada prawidłowość ustalenia zbiorczych wyników głosowania przez powiatowe i miejskie komisje wyborcze w miastach na prawach powiatu.

Następnie wojewódzka komisja wyborcza drukuje zestawienia wyników głosowania i podziału mandatów w okręgu wyborczym, osobno dla każdego okręgu wyborczego (według wzoru stanowiącego załącznik do wzoru protokołu z wyborów stanowiącego załącznik nr 6 do uchwały w sprawie protokołów).

Komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami wykonanymi inną metodą; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

W przypadku sporządzania zestawień ręcznie lub maszynowo komisja postępuje

analogicznie jak komisja w mieście na prawach powiatu.

Po sporządzeniu, podpisaniu i opieczątowaniu zestawień dla wszystkich okręgów wyborczych komisja sporządza protokół z wyborów według wzoru stanowiącego **załącznik nr 6** do uchwały w sprawie protokołów.

Komisja otrzymuje wydruk komputerowy protokołu z wyborów do sejmiku województwa. Komisja może sprawdzić dane zawarte w wydruku z wyliczeniami dokonanymi inną metodą; jeżeli dane z wyliczeń dokonanych w różny sposób nie są identyczne, należy wyjaśnić i usunąć przyczynę rozbieżności.

Sporządzając protokół bez wspomagania informatycznego komisja wykonuje takie same czynności jak miejskie komisje wyborcze ustalające wyniki wyborów do miast na prawach powiatu.

Protokół podpisują wszyscy obecni członkowie komisji. Ponadto każda strona protokołu musi zostać parafowana przez wszystkich obecnych członków komisji. **Należy zwrócić uwagę, aby parafy członków komisji nie zostały umieszczone na symbolu kontrolnym systemu informatycznego zamieszczonym na dole każdej strony protokołu.**

Wyniki wyborów komisja niezwłocznie podaje do publicznej wiadomości przez wywieszenie w swojej siedzibie jednego egzemplarza protokołu z wyborów oraz zestawień wyników w okręgu wyborczym.

V. Tryb przeprowadzenia losowania

Terytorialne komisje wyborcze ustalając wyniki głosowania i wyniki wyborów w sytuacjach wymagających przeprowadzenia losowania postępują w sposób niżej opisany.

O terminie losowania należy powiadomić pełnomocników wyborczych (kandydatów na wójta) z odpowiednim wyprzedzeniem, w celu umożliwienia im obecności przy tej czynności.

W przypadku losowania w celu ustalenia, który z kandydatów na wójta uzyskuje mandat, lub który z kandydatów dopuszczony jest do wyborów w ponownym głosowaniu obecni

mogą być również kandydaci, których również należy powiadomić o terminie losowania. Nieobecność pełnomocników wyborczych, a w przypadku wyborów wójta kandydatów lub pełnomocników wyborczych, nie wstrzymuje przeprowadzenia losowania.

Losowanie prowadzi przewodniczący komisji w obecności członków komisji i pełnomocników wyborczych obecnych przy pracach komisji. **Czynności losowania dokonuje wyznaczony członek komisji. W razie konieczności ustalenia, w drodze losowania, która z list uzyskuje mandat,** do jednakowych, nieprzezroczystych kopert wkłada się kartki z numerami list. Po wymieszaniu kopert losuje się jedną z nich. Numer listy odczytuje się i okazuje obecnym, a wylosowaną kartkę dołącza się do protokołu. Na żądanie osób obecnych przy losowaniu należy okazać zawartość niewylosowanych kopert.

W razie konieczności ustalenia, w drodze losowania, który z kandydatów uzyskuje mandat, a w przypadku wyborów wójta również, który z kandydatów dopuszczony jest do wyborów w ponownym głosowaniu, do jednakowych, nieprzezroczystych kopert wkłada się kartki z wypisanymi nazwiskami i imionami tych kandydatów oraz – w przypadku kandydatów na radnych – numerami list, na których się znajdują. Po wymieszaniu kopert losuje się jedną z nich. Nazwisko i imię wylosowanego kandydata oraz – ewentualnie – numer listy odczytuje się i okazuje obecnym, a wylosowaną kartkę dołącza się do protokołu. Na żądanie osób obecnych przy losowaniu należy okazać zawartość niewylosowanych kopert.

Przebieg przeprowadzonego losowania opisuje się w protokole (art. 443 § 2, 444 § 2, 444 § 3 w związku z art. 233 § 2, art. 450, art. 469, art. 473 § 3 i § 7 Kodeksu wyborczego).

VI. Przeprowadzenie i ustalenie wyników ponownego głosowania w wyborach wójta

Druk i rozplakatowanie uchwały o przeprowadzeniu ponownego głosowania w wyborach wójta zapewnia wójt. Uchwałę należy rozplakatować na obszarze gminy (miasta) nie później niż dnia 25 października 2018 r.

Jednocześnie gminna (miejska) komisja wyborcza powinna wykonać czynności związane z zarządzeniem i drukiem kart do głosowania w ponownym głosowaniu, zgodnie

z wzorem karty do głosowania i w sposób określony w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 27 sierpnia 2018 r. w sprawie wzorów kart do głosowania oraz nakładek na karty do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a, w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (M.P. poz. ..., poz. ... i poz. ...) i w uchwale Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 24 września 2018 r. w sprawie wytycznych i wyjaśnień dotyczących druku i przechowywania kart do głosowania oraz trybu ich przekazania obwodowym komisjom wyborczym ds. przeprowadzenia głosowania w obwodzie w wyborach do rad gmin, rad powiatów, sejmików województw i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz w wyborach wójtów, burmistrzów i prezydentów miast zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. (M.P. poz. ...).

Jeżeli jeden z kandydatów wycofa zgodę na kandydowanie, utraci bierne prawo wyborcze lub umrze, w ponownym głosowaniu bierze udział jeden kandydat (art. 473 § 4 Kodeksu wyborczego). W takiej sytuacji komisja podejmuje i podaje do publicznej wiadomości uchwałę o konieczności i przyczynach przeprowadzenia ponownego głosowania na jednego kandydata, wskazując jego imię i nazwisko i skrót nazwy komitetu wyborczego, który zgłosił kandydata. Jeden egzemplarz uchwały przekazuje się komisarzowi wyborczemu. Wzór uchwały gminnej (miejskiej) komisji wyborczej stanowi załącznik nr 6 do wytycznych.

Ustalenie wyniku wyborów w ponownym głosowaniu przebiega analogicznie do ustalania wyniku wyborów w pierwszym głosowaniu.

Obecni przy ustalaniu wyników ponownego głosowania mogą być tylko mężowie zaufania tych komitetów wyborczych, które zgłosiły kandydatów kandydujących w tym głosowaniu oraz obserwatorzy społeczni i obserwatorzy międzynarodowi.

Jeżeli ponowne głosowanie **odbywało się na dwóch kandydatów**, gminna (miejska) komisja wyborcza sporządza protokół według wzoru stanowiącego **załącznik nr 10** do uchwały w sprawie protokołów, natomiast w przypadku, gdy ponowne głosowanie **odbywało się na jednego kandydata**, gminna (miejska) komisja wyborcza sporządza

protokół odpowiednio stosując wzór stanowiący **załącznik nr 11** do tej uchwały.

VII. Sposób przekazywania dokumentów z wyborów właściwemu komisarzowi wyborczemu

Gminna (miejska), dzielnicowa i powiatowa komisja wyborcza po ustaleniu wyników głosowania i wyników wyborów w wyborach do danej rady, jeden egzemplarz protokołu z wyborów wraz z zestawieniami dotyczącymi każdego okręgu i protokołami z obsadzenia mandatów bez głosowania oraz protokołami głosowania w obwodach pakuje w pakiet, opisuje i pieczętuje. Przewodniczący komisji lub jego zastępca dostarcza zamkniętą kopertę właściwemu komisarzowi wyborczemu.

Gminna (miejska) komisja wyborcza analogicznie postępuje także z protokołem wyników głosowania i wyników wyborów wójta oraz protokołami głosowania w obwodach z tych wyborów.

Przewodniczący lub zastępca powiatowej komisji wyborczej i miejskiej komisji wyborczej w mieście na prawach powiatu ponadto przekazuje, w zaklejonej i opieczetowanej kopercie, komisarzowi wyborczemu, właściwemu w zakresie czynności o charakterze ogólnowojevodzkim protokół głosowania do sejmiku województwa na obszarze powiatu lub miasta na prawach powiatu lub okręgu wyborczego.

Wojewódzka komisja wyborcza jeden egzemplarz protokołu wyników z wyborów do sejmiku województwa wraz z zestawieniami, a także protokoły wyników głosowania na obszarze powiatu (miasta na prawach powiatu, okręgu wyborczego) sporządzone przez powiatowe komisje wyborcze (bądź miejskie w miastach na prawach powiatu) wraz z protokołami głosowania w obwodach pakuje się w pakiet, pieczętuje i opisuje, a następnie przewodniczący tej komisji lub jego zastępca przekazuje komisarzowi wyborczemu właściwemu w zakresie czynności o charakterze ogólnowojevodzkim.

VIII. Sprawdzanie przez komisarza wyborczego prawidłowości ustalenia wyników głosowania i wyników wyborów

Komisarz wyborczy, po otrzymaniu protokołów z wyborów wraz z zestawieniami

i protokołami głosowania w obwodach od gminnych, miejskich, dzielnicowych, powiatowych i wojewódzkiej komisji wyborczych, sprawdza prawidłowość ustalenia wyników głosowania i wyników wyborów do poszczególnych rad oraz wyborów wójtów. W razie stwierdzenia nieprawidłowości zarządza ponowne ustalenie wyników i zawiadamia o tym niezwłocznie Państwową Komisję Wyborczą (art. 448 § 2, art. 450, art. 459 § 1, art. 470 Kodeksu wyborczego).

Do czasu uzyskania potwierdzenia od komisarza wyborczego, że przekazane protokoły sporządzono prawidłowo, każda terytorialna komisja wyborcza pełni dyżur w sposób wcześniej ustalony z komisarzem wyborczym. Ustalając tryb pełnienia dyżuru należy mieć na uwadze konieczność bieżącego kontaktu z członkami, w sposób umożliwiający zebranie się komisji w regulaminowym składzie w razie potrzeby ponownego ustalenia wyników głosowania lub wyborów.

IX. Wydanie radnym i wójtom zaświadczeń o wyborze

Każda właściwa terytorialna komisja wyborcza po stwierdzeniu przez komisarza wyborczego prawidłowości ustalenia wyników wyborów sporządza dla wybranych radnych zaświadczenia o wyborze na radnego na właściwych formularzach, według wzoru ustalonego przez Państwową Komisję Wyborczą w uchwale w sprawie protokołów (załączniki Nr 12, 13 i 14 do uchwały).

Gminne komisje wyborcze wydają wybranym wójtom zaświadczenie o wyborze według wzoru stanowiącego załącznik nr 15 do uchwały w sprawie protokołów.

X. Postępowanie z dokumentacją z wyborów

Exemplarze protokołów i zestawień, które pozostały w komisjach terytorialnych oraz inne dokumenty powstałe przy ustalaniu wyników (arkusze pomocnicze, wydruki itp.) pakuje się, pieczętuje, opisuje i tak uporządkowane, razem z pieczęcią komisji przekazuje, za pokwitowaniem, do depozytu właściwemu urzędnikowi wyborczemu, w sposób uprzednio z nim ustalony. Dokumenty powiatowych komisji wyborczych oraz wojewódzkich komisji wyborczych przekazywane są do depozytu urzędnikowi

miasta będącego odpowiednio siedzibą organów powiatu i województwa.

Załączniki do wytycznych dla terytorialnych komisji wyborczych dotyczących ustalania wyników głosowania i wyników wyborów do organów jednostek samorządu terytorialnego, zarządzonych na dzień 21 października 2018 r.

Załącznik Nr 1

WZÓR

Obwieszczenie

..... Komisji Wyborczej w

(nazwa) (miejscowość)

z dnia 2018 r.
o obsadzeniu mandatów radnych

.....

(nazwa rady — sejmiku województwa)

bez głosowania
w okręgu wyborczym nr ...

Na podstawie art. 381 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349) Komisja Wyborcza w

(nazwa) (miejscowość)

podaje do wiadomości wyborców, co następuje:

1. W okręgu wyborczym nr utworzonym dla wyboru

(nazwa rady - sejmiku województwa)

obejmującym mandat(-ów,-y), Komisja

(liczba) (nazwa)

Wyborcza w zarejestrowała kandydatów na radnych

(miejscowość) (liczba)

/kandydata na radnego*).

2. W związku z tym, że liczba zarejestrowanych kandydatów jest równa liczbie wybieranych radnych, na podstawie art. 380 Kodeksu wyborczego, w okręgu wyborczym nr głosowania w wyborach do nie przeprowadza się, a za wybranego
(nazwa rady)

na radnego uznaje się następującego zarejestrowanego kandydata

z listy nr
(skrót nazwy komitetu wyborczego) (nazwisko i imię-imiona)

2. W związku z tym, że liczba zarejestrowanych kandydatów jest równa liczbie wybieranych radnych/mniejsza od liczby wybieranych radnych^{*)}, na podstawie art. 380 Kodeksu wyborczego, w okręgu wyborczym nr ... głosowania w wyborach do nie przeprowadza się, a za wybranych
(nazwa rady - sejmiku województwa)

na radnych uznani zostaną następujący zarejestrowani kandydaci, jeżeli na listy komitetu wyborczego, który ich zgłosił, w skali gminy/powiatu/województwa/dzielnicy m.st. Warszawy, oddano co najmniej 5% ważnie oddanych głosów.^{*)}:

z listy nr
(skrót nazwy komitetu wyborczego)

1.
(nazwisko i imię-imiona)

2.
(nazwisko i imię-imiona)

3.
(nazwisko i imię-imiona)

z listy nr
(skrót nazwy komitetu wyborczego)

1.
(nazwisko i imię-imiona)

2.
(nazwisko i imię-imiona)

3. Ponieważ liczba zarejestrowanych kandydatów jest mniejsza od liczby mandatów w okręgu, mandat(-ów,-y) pozostaje(-ą) nieobsadzony(-ch,-e)*).

Przewodniczący
..... Komisji Wyborczej
(nazwa)

W
(miejscowość)

.....
(imię i nazwisko)

*) Niepotrzebne skreślić, ewentualnie pominąć.

WZÓR

Obwieszczenie

..... **Komisji Wyborczej w**

(nazwa) (miejsowość)

z dnia 2018 r.
o nieprzeprowadzeniu wyborów
do

(nazwa rady - sejmiku województwa)

w okręgu wyborczym nr ...

Na podstawie art. 434 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349)..... Komisja Wyborcza w

(nazwa) (miejsowość)

podaje do wiadomości wyborców, co następuje:

W okręgu wyborczym nr utworzonym dla wyboru

(nazwa rady - sejmiku województwa)

obejmującym mandat(-ów,-y), Komisja

(liczba) (nazwa)

Wyborcza w nie zarejestrowała żadnej listy kandydatów na radnych.

W związku z tym, na podstawie art. 434 § 2 Kodeksu wyborczego, w okręgu nr ... wyborów do nie przeprowadza się.

(nazwa rady - sejmiku województwa)

Przewodniczący
 Komisji Wyborczej

(nazwa)

W

(miejsowość)

.....

(imię i nazwisko)

WZÓR
Uchwała

..... **Komisji Wyborczej w**
(nazwa) (miejsowość)

z dnia 2018 r.

o nieprzeprowadzaniu bezpośrednich wyborów

.....
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

w dniu 21 października 2018 r.

Na podstawie art. 482 § 2 i 5 w związku z art. 482 § 6 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349)Komisja
(nazwa)

Wyborcza w stwierdza, co następuje:
(miejsowość)

§ 1.

1. W wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. nie został zarejestrowany żaden kandydat na
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

2. Wybory bezpośrednie
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

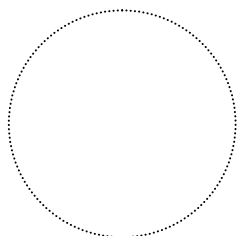
nie odbędą się. Wyboru dokona Rada
(wójta, burmistrza, prezydenta) (miasta, gminy)*

§ 2.

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie na obszarze gminy.

2. Druk i rozplakatowanie uchwały zapewni

(wójt, burmistrz, prezydent - nazwa gminy lub miasta)*)

(pieczęć Komisji)

Przewodniczący

..... **Komisji Wyborczej**

(nazwa)

W

(miejscowość)

.....

(imię i nazwisko)

*) Wpisać odpowiednio.

WZÓR

Uchwała

..... Komisji Wyborczej w

(nazwa)

(miejscowość)

z dnia 2018 r.

o przeprowadzeniu głosowania tylko na jednego kandydata

na

(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

Na podstawie art. 482 § 3 i 5 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349) Komisja

(nazwa)

Wyborcza w stwierdza, co następuje:

(miejscowość)

§ 1.

1. W wyborach zarządzonych na dzień 21 października 2018 r. jako kandydat na został zarejestrowany tylko

(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

.....

(imię - imiona, nazwisko)

zgłoszony przez

(skrót nazwy komitetu wyborczego)

2. Wybory zostaną przeprowadzone, a kandydat zostanie wybrany, jeżeli w głosowaniu otrzyma więcej niż połowę ważnie oddanych głosów. W przypadku, gdy kandydat nie otrzyma więcej niż połowę ważnie oddanych głosów, wyboru

dokona Rada

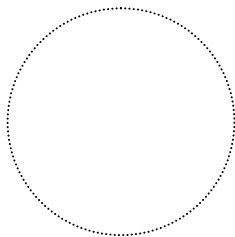
(wójta, burmistrza, prezydenta)

(miasta, gminy)*

§ 2.

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie na obszarze gminy.
2. Druk i rozplakatowanie uchwały zapewni

(wójt, burmistrz, prezydent - nazwa gminy lub miasta)*)

(pieczęć Komisji)

Przewodniczący

..... Komisji Wyborczej

(nazwa)

W

(miejscowość)

.....

(imię i nazwisko)

*) Wpisać odpowiednio.

WZÓR

Uchwała

..... Komisji Wyborczej w

(nazwa)

(miejscowość)

z dnia 2018 r.

o przeprowadzeniu ponownego głosowania w wyborach

.....
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

w dniu 4 listopada 2018 r.

Na podstawie art. 473 § 6 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349) Komisja
(nazwa)

Wyborcza w stwierdza, co następuje:
(miejscowość)

§ 1.

1. W wyborach przeprowadzonych w dniu 21 października 2018 r. żaden z
(liczba)

kandydatów nie został wybrany na,
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

ponieważ nie otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów.

2. W dniu 4 listopada 2018 r. zostanie przeprowadzone ponowne głosowanie na dwóch kandydatów, którzy otrzymali największą liczbę ważnych głosów.

3. Kandydatami na w ponownym głosowaniu są:
(wójta, burmistrza, prezydenta)

1)

(nazwisko i imię - imiona)

zgłoszony przez

(skrót nazwy komitetu wyborczego)

2)

(nazwisko i imię - imiona)

zgłoszony przez

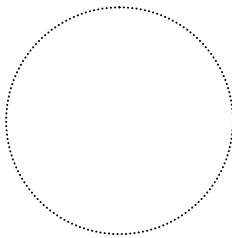
(skrót nazwy komitetu wyborczego)

4. Głosowanie zostanie przeprowadzone w godzinach od 7.00 do 21.00 w tych samych lokalach wyborczych, co w dniu 21 października 2018 r.

§ 2.

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie na obszarze gminy.
2. Druk i rozplakatowanie uchwały zapewni

(wójt, burmistrz, prezydent - nazwa gminy lub miasta)*)

(pieczęć Komisji)

Przewodniczący

..... Komisji Wyborczej
(nazwa)

W
(miejscowość)

.....
(imię i nazwisko)

*) Wpisać odpowiednio.

WZÓR

Uchwała

..... Komisji Wyborczej w

(nazwa)

(miejscowość)

z dnia 2018 r.

o przeprowadzeniu ponownego głosowania w wyborach

.....
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

w dniu 4 listopada 2018 r.

tylko na jednego kandydata

Na podstawie art. 473 § 4 w związku z § 6 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2018 r. poz. 754, 1000 i 1349) Komisja
(nazwa)

Wyborcza w stwierdza, co następuje:
(miejscowość)

§ 1.

1. W wyborach przeprowadzonych w dniu 21 października 2018 r. żaden z
(liczba)

kandydatów nie został wybrany na,
(wójta, burmistrza, prezydenta - nazwa gminy lub miasta)*

ponieważ nie otrzymał więcej niż połowę ważnie oddanych głosów.

2. Kandydatami uprawnionymi do udziału w ponownym głosowaniu w dniu 4 listopada 2018 r. byli następujący kandydaci, którzy otrzymali największą liczbę głosów:

- zgłoszony przez

- zgłoszony przez

3. Ze względu na śmierć/wycofanie zgody na kandydowanie/utrata prawa wybieralności* przez kandydata

(nazwisko i imię)

W ponownym głosowaniu weźmie udział jeden kandydat:

..... zgłoszony przez

(nazwisko i imię)

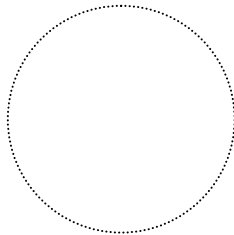
4. Głosowanie zostanie przeprowadzone w dniu 4 listopada 2018 r. w godzinach od 7.00 do 21.00 w tych samych lokalach wyborczych, co w dniu 21 października 2018 r.

§ 2.

1. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega podaniu do publicznej wiadomości przez rozplakatowanie na obszarze gminy.

2. Druk i rozplakatowanie uchwały zapewni

(wójt, burmistrz, prezydent - nazwa gminy lub miasta)*)

(pieczęć Komisji)

Przewodniczący

..... Komisji Wyborczej

(nazwa)

W

(miejscowość)

.....

(imię i nazwisko)

*) Wpisać odpowiednio.